

Kvinna – motsatsen till *man*?

En undersökning av ordet *kvinna*:s semantik

Anders Agebjörn

Abstract

I denna analys av ordet *kvinna*:s semantik testas hypotesen att ordet *kvinna*, i vårt vardagliga språk, inte används lika självklart som det motsvarande ordet *man*. Vidare testas implikationen att alternativa ord till *kvinna*, som *tjej*, *dam* och *tant*, används i högre utsträckning än de motsvarande orden *kille*, *herre* och *farbror*.

Undersökningen består av tre delar. I första delen analyseras hur tolv ord i det semantiska fältet runt ordet *kvinna* definieras och exemplifieras i *Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien* (2009). Denna analys ger tydligt stöd för hypotesen att ordet *kvinna* används snävare än ordet *man*, och visst stöd för implikationen att alternativa ord till *kvinna* används mer än alternativa ord till *man*. I undersökningens andra del jämförs användningen av samma tolv ord i en tidningskorpus med mer formellt språk och en bloggkorpus med mer informellt språk. Även denna delundersökning ger stöd åt hypotesen: ordet *kvinna* undviks i det informella språket på ett sätt som ordet *man* inte undviks. Framför allt ordet *tjej* tycks fungera som substitut för *kvinna* i bloggkorpusen. Undersökningens tredje och största del är ett experiment där ett hundratal personer fick se bilder av människor och snabbt skriva ner vad som hände på dessa bilder. Resultatet visar att ordet *man* används om såväl yngre som äldre män, medan ordet *kvinna* framför allt används om medelålders kvinnor och om kvinnor med typiskt kvinnliga attribut.

Dessa resultat diskuteras utifrån de traditionella semantiska begreppsparen extension–intention och denotation–konnotation, liksom utifrån den kognitiva semantikens koncept- och prototyp-begrepp. Dessutom relateras resultaten till klassisk feministisk teori, där kvinnan utgör ”det andra könet”.